

عنوان مقاله:

بررسی تحلیلی نقش چلیپا در صنایع دستی کهن ایران

محل انتشار:

اولین کنفرانس ملی نمادشناسی در هنر ایران با محوریت هنرهای بومی (سال: 1396)

تعداد صفحات اصل مقاله: 13

نویسندگان:

بهنام سربخشیان - عضو هیات علمی گروه صنایع دستی دانشگاه بجنورد

مهری ژیان پور - کارشناس ارشد صنایع دستی

خلاصه مقاله:

چلیپا، نقشی که آدمیان آن را بر بناها، اندام ها و بر دست ساخته های خود می نگارند، نقشی که گاه مظهر الوهیت، نماد خورشید تابان، فروغ بی پایان، نظم هستی، آتش فراوانی، جاودانگی و زمان بی پایانش دانسته اند، این نگارهای که آریاییان، مصریان، آشوریان کهن، بومیان امریکا، بوداییان و مسیحیان به کار برده اند، صاحب راستینش آریاییان هستند. چلیپا رایج ترین صورتی است که در کنار دیگر نقوش منتزع از خورشید، دست مایه صنعتگران و هنرمندان دوره های مختلف جهت تزیین فرآورده های دستی قرار گرفته است. این نقش مایه به مرور زمان و متناسب با جهان بینی انسان ایرانی در پهنه فرهنگی این سرزمین، تغییر شکل یافته و با صورت های متنوعی نمایانده شده است. لذا این مقاله که پژوهشی کاربردی با رویکرد کیفی است، به صورت توصیفی تحلیلی، خاستگاه نقش، فرم ظاهری، معنا و مفهوم چلیپا و صور مختلف آن را با داده های کتابخانه ای مورد بررسی قرار داده است. این بررسی ها نشان می دهد که نه تنها چلیپا، بلکه تمام نقوش و نمادهای کهن دارای پیشینه ای آیینی و مرتبط با باورهای قومی می باشند که در طول تاریخ و با شکل گیری آیین های جدید و حتی پس از تهاجمات، مهاجرت ها و ... سینه به سینه به روزگار ما رسیده و موجب بقاء، شکل گیری و تنوع فرمی و معنایی آن گردیده است. چلیپا ضمن داشتن مفهوم در اغلب فرهنگ های گذشته، متعلق به کشور و فرهنگ ماست و گویا در بسیاری از فرهنگ ها پس از ایران نفوذ کرده است. سابقه این طرح به دوران مهر پرستی پیش از زرتشت می رسد، ولی احترام و رواج آن در کل دوران پیش از اسلام ایران و حتی پس از اسلام قابل پیگیری است. لذا تغییرات نقش مایه چلیپا در صنایع دستی (فلزکاری، سفالگری، بافندگی و تزیینات معماری) در دوره های مختلف دارای دو ویژگی کلی است. اول رابطه بین هنر و اعتقادات مردم و دوم تداومی است که همواره بین دستاوردهای جدید و قدیم وجود داشته است.

کلمات کلیدی:

چلیپا، گردونه مهر، صنایع دستی، نماد، اسطوره

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/748322>

